

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Asiel en Migratie
De heer G. van den Brink
Postbus 20301
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum 23 juni 2026

betreft Kabinetsappreciatie onderzoeksrapport Clingendael

ons kenmerk 181524

Geachte heer Van den Brink,

De vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad (I&A/JBZ) heeft met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 22 mei 2026¹ waarbij de Kamer een afschrift van de brief aan de Tweede Kamer van diezelfde datum met de appreciatie van het Clingendael-rapport 'Grenzen verleggen' en de brede verkenning naar verdragen wordt aangeboden. De leden van de fractie van **D66** wensen u hierover enkele vragen te stellen. De leden van de fractie van **JA21** hebben de regering tevens enkele vragen te stellen. De leden van de fractie van **Volt** wensen de regering eveneens een aantal vragen voor te leggen, mede namens de leden van de fractie van de **PvdD**.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de fractie van **D66** stellen voorop veel belang te hechten aan een goed migratiebeleid en aan het respecteren van verplichtingen ten aanzien van mensenrechten. Over de praktische uitvoering van het beleid hebben deze leden nog enkele vragen te stellen aan de regering.

Het onderzoeksinstituut Clingendael geeft aan dat de verschillende modellen die ze bestuderen in principe juridisch haalbaar zijn, maar dat er wel degelijk problemen kunnen ontstaan ten aanzien van individuele gevallen.² Clingendael verwacht praktische complicaties en rechtszaken. Deze leden vragen de regering of zij kan aangeven hoe zij aankijkt tegen deze mogelijke complicaties. Wanneer de regering deze ook ziet, kan de regering dan aangeven hoe zij ermee om zal gaan wanneer deze zich voordoen?

Clingendael deelt verder haar zorgen over de bereidheid van andere landen om een terugkeerhub te vestigen.³ Hoe is de regering van plan om deze bereidheid bij andere landen toe te laten nemen? Welke criteria neemt de regering in acht om te bepalen met welke landen – ervan uitgaande dat deze landen de verplichte mensenrechten in acht nemen – gepoogd wordt samenwerkingsverbanden

¹ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O.

² Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, bijlage, p. 40.

³ Idem, p. 18.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181524

blad 2

aan te gaan? Is de regering het met de leden van de fractie van D66 eens dat niet moet worden samengewerkt met landen waar de mensenrechten geschonden worden? Op welke wijze houdt de regering er toezicht op dat aan verplichtingen vanuit de mensenrechten wordt voldaan in landen waarmee wel samengewerkt wordt? Verder volgt uit het rapport van Clingendael dat het van belang is dat de landen waarmee samenwerkingsverbanden worden aangegaan voldoende stabiel zijn en goed worden bestuurd.⁴ Houdt de regering hiermee rekening bij het aangaan van samenwerkingsverbanden? Op welke wijze gaat de regering na of dit het geval is, zowel voorafgaand aan een samenwerking als wanneer de samenwerking al is aangegaan, aangezien er zich ontwikkelingen in het betreffende land kunnen voordoen die relevant zijn voor de toets of mensenrechten worden nageleefd? Wat is het plan van aanpak van de regering wanneer – na het aangaan van de samenwerking – blijkt dat het land in de praktijk niet (langer) stabiel is of goed bestuurd wordt?

Ten aanzien van de bevinding van Clingendael over geografische vertegenwoordiging, vragen de leden van de leden van de fractie van D66 of de regering het beeld deelt van het onderzoeksinstituut inhoudende dat het gesprek over partnerschappen vanuit een Eurocentrisch perspectief tot stand komt.⁵ Op welke wijze voorkomt de regering dat het enkel gaat om het adresseren van een Europese terugkeer, zodat zij rekening houdt met het feit dat migratie een breed en mondiaal vraagstuk betreft?

Clingendael geeft eveneens aan dat de domeinen Opvang in de Regio en Migratiesamenwerking meer met elkaar verbonden zouden moeten worden.⁶ In het geval de regering het hiermee eens is: op wat voor manieren denkt de regering dat deze toenemende verbinding tot voordelen kan leiden? Gaat de regering zich inzetten voor een toenemende verbondenheid?

Verder geeft Clingendael aan dat het van belang is dat mensen zo dicht mogelijk bij hun huis opgevangen worden en toekomstperspectief krijgen.⁷ De regering zegt deze opvatting te delen.⁸ Wat is volgens de regering dichtbij genoeg? De regering geeft daarnaast aan dat de opvang in de regio onder druk staat vanwege verminderde financiering wereldwijd.⁹ Is de regering voornemens om in internationaal en Europees verband te pleiten voor de noodzaak van die financiering, voor een menselijkere en betere opvang?

Ook geeft de regering aan dat het van belang is dat er met opvanglanden wordt samengewerkt ten aanzien van economische en sociale structuurversterking om vluchtelingen een langetermijnperspectief te bieden.¹⁰ Op welke wijze is de regering voornemens om hieraan bij te dragen, om zodoende het leven van mensen die worden opgevangen in opvanglanden te verbeteren? Op welke wijze wordt een en ander in de begroting voor ontwikkelingssamenwerking verwerkt?

---

⁴ *Kamerstukken I 2025/26*, 36 871, O, bijlage, p. 41.

⁵ *Idem.*

⁶ *Idem.*

⁷ *Kamerstukken I 2025/26*, 36 871, O, bijlage, p. 30.

⁸ *Kamerstukken I 2025/26*, 36 871, O, p. 5.

⁹ *Idem.*

¹⁰ *Idem.*

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181524

blad 3

De regering geeft aan de mening van Clingendael te delen inhoudende dat de samenwerking met andere landen over oplossingen moet plaatsvinden op basis van wederkerige partnerschappen.¹¹ Op welke wijze gaat de regering daarvoor zorgen? Wat voor criteria gelden er om te beoordelen of hiervan sprake is?

De leden van de fractie van D66 wijzen erop dat het lange tijd zo is geweest dat het Dublinsysteem niet goed werkte. Dat kwam onder andere doordat bijvoorbeeld Griekenland en Italië de Europese afspraken en Europees Unierecht over een menselijke behandeling niet naleefden. Nu geeft de regering aan dat het beter gaat in Griekenland en in Italië.¹² Ook geeft de regering te kennen dat opnieuw afspraken zijn gemaakt met deze landen over het overdragen van mensen. Deze leden merken op dat – wanneer de situatie in deze landen is verbeterd – dat nog niet betekent dat het Europese Unierecht en de Europese afspraken voldoende worden nageleefd. De regering benoemt dat de Europese Commissie hier een zekere verantwoordelijkheid heeft om in de gaten te houden of er sprake is van voldoende naleving en zelf ook in gesprek blijft met betrokken landen.¹³ De leden van de fractie van D66 vragen of de regering kan uitleggen waarom de genoemde verbeteringen als voldoende worden gezien om de recent gemaakte afspraken te kunnen maken. Deze leden vragen de regering verder hoe zij concreet waarborgt dat de afspraken over een standaard voor menselijke behandeling met landen van de Europese Unie worden gehandhaafd. Wanneer de regering signalen ontvangt dat de standaarden niet goed gehandhaafd worden, hoe gaat de regering daar dan mee om? Is de regering bereid de Kamer periodiek op de hoogte te houden via voortgangrapportages of anderszins?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van JA21

De leden van de fractie van **JA21** hebben de volgende vragen voor de regering.

1. De regering concludeert dat de belangrijkste knelpunten in het asiel- en migratiebeleid niet voortvloeien uit het EVRM of het Vluchtelingenverdrag, maar vooral uit secundaire Europese wetgeving, daarop gebaseerde jurisprudentie en de uitvoering daarvan.¹⁴ Kan de regering concreet aangeven welke onderdelen van het huidige Europees asiel- en migratierecht zij – ook na de inwerkingtreding van het Europees Asiel- en migratiepact – als de belangrijkste belemmeringen beschouwt voor meer grip op migratie en een beter uitvoerbaar asielbeleid?
2. De regering noemt onder meer problemen rond terugkeer, gezinshereniging en de toenemende complexiteit van procedures.¹⁵ Kan zij per onderwerp aangeven welke bepalingen uit het huidige Europese rechtskader volgens haar aanpassing behoeven en welke wijzigingen zij daarbij concreet wenselijk acht?
3. De regering kondigt aan de evaluatie van het Europees Asiel- en migratiepact in 2028 te willen benutten om verdere aanscherpingen te bepleiten.¹⁶ Welke concrete voorstellen bereidt zij op

---

¹¹ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 5.

¹² Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 9.

¹³ Idem.

¹⁴ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 4.

¹⁵ Idem, p. 9.

¹⁶ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 10.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181524

blad 4

- dit moment reeds voor met het oog op die evaluatie en welke wijzigingen acht zij zo urgent dat zij daarop reeds vóór 2028 actief steun wil verwerven bij gelijkgezinde lidstaten?
4. De regering stelt dat uitvoeringsproblemen mede voortvloeien uit de uitleg van secundair EU-recht door het Hof van Justitie van de Europese Unie.¹⁷ Kan zij aangeven op welke onderdelen van het huidige asiel- en migratierecht zij de ruimte voor rechterlijke interpretatie te groot acht en of zij daarom voorstander is van een nauwkeuriger en beperkter geformuleerd Europees wettelijk kader?
  5. De regering verwacht dat het Europees Asiel- en migratiepact en de recent gemaakte afspraken met Italië zullen bijdragen aan een beter functionerend verantwoordelijkheidsstelsel binnen de Europese Unie.¹⁸ Welke objectieve criteria hanteert de regering om vast te stellen of deze verwachting terecht blijkt te zijn en welke conclusies trekt zij indien binnen afzienbare tijd blijkt dat overdrachten aan Italië opnieuw slechts beperkt uitvoerbaar zijn?
  6. De regering beschouwt de in mei 2026 aangenomen verklaring van de Raad van Europa over de toepassing van het EVRM in het migratiedomein als een belangrijke stap en beschouwt daarmee de discussie over een aanvullend protocol of andere verdragswijzigingen als afgedaan.¹⁹ Welke concrete juridische of beleidsmatige gevolgen verwacht zij van deze verklaring voor de Nederlandse asielpraktijk, en hoe zal worden vastgesteld of deze verklaring daadwerkelijk leidt tot meer beleidsruimte voor lidstaten dan wel dat aanvullende stappen, zoals een protocol of andere aanpassingen van het EVRM-kader, alsnog noodzakelijk blijken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van Volt, mede namens de leden van de fractie van de PvdD

De leden van de fracties van **Volt** en de **PvdD** constateren dat de regering vergaande ambities formuleert ten aanzien van opvang en asielprocedures buiten de Europese Unie, samenwerking met derde landen en het aanpassen van het internationale vluchtelingenrecht. Deze leden hebben hierover de volgende vragen die per onderwerp zijn geclusterd voor het overzicht.

Europese samenwerking

De leden van genoemde fracties lezen dat de regering aangeeft een leidende rol te willen spelen bij de verdere ontwikkeling van zogenoemde "innovatieve oplossingen", waaronder veilige-derde-land-constructies, terugkeerhubs en opvang buiten de Europese Unie.²⁰

Kan de regering aangeven welke lidstaten deze inzet momenteel actief ondersteunen en welke lidstaten zich hiertegen verzetten? Kan de regering aangeven welke argumenten de lidstaten hiervoor gebruiken?

Kan de regering daarnaast toelichten hoe deze inzet zich verhoudt tot het uitgangspunt van verdere Europese harmonisatie van het asielbeleid? Bestaat het risico dat een groep lidstaten vooruitloopt op de rest van de Unie, waardoor juist nieuwe verschillen binnen het Europese asielstelsel ontstaan?

---

¹⁷ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 6.

¹⁸ Idem, p. 15.

¹⁹ Idem.

²⁰ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 6.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181524

blad 5

Financiële onderbouwing

De leden van de fracties van Volt en de PvdD constateren dat de regering erkent dat de grootste uitdagingen niet juridisch maar praktisch van aard zijn en betrekking hebben op capaciteit, samenwerking met derde landen en de benodigde financiële middelen.²¹

Kan de regering aangeven welke structurele financiële middelen zij verwacht nodig te hebben voor:

- terugkeerhubs;
- veilige-derde-landpartnerschappen;
- opvang in de regio;
- toezicht op mensenrechten, en
- monitoring en juridische procedures?

Kan de regering tevens aangeven in welke mate hiervoor Europese middelen beschikbaar zijn en welk deel uiteindelijk ten laste van de Nederlandse begroting zou komen?

Opvang in de regio

Zowel het onderzoeksinstituut Clingendael als de regering benadrukken het belang van opvang in de regio en het versterken van bescherming dicht bij huis.²²

Kan de regering inzichtelijk maken hoeveel Nederland momenteel investeert in opvang in de regio en hoe dit bedrag zich verhoudt tot de uitgaven aan de binnenlandse asielprocedures?

Acht de regering het wenselijk om een groter deel van de beschikbare middelen te verschuiven naar opvang en bescherming in de regio? Waarom wel of waarom niet?

Mensenrechten en toezicht

De leden van de fracties van Volt en de PvdD lezen dat de regering zich op het standpunt stelt dat "innovatieve oplossingen" alleen kunnen functioneren wanneer mensenrechten adequaat worden gewaarborgd.²³

Kan de regering uiteenzetten welk onafhankelijk toezicht zij voor ogen heeft bij eventuele terugkeerhubs of veilige-derde-landconstructies?

Wie beoordeelt in die situaties of daadwerkelijk wordt voldaan aan:

- het non-refoulementbeginsel;
- kinderrechten;
- toegang tot rechtsbijstand;
- toegang tot onderwijs, en
- toegang tot gezondheidszorg?

Kan de regering aangeven hoe er gehandhaafd wordt indien het onafhankelijk toezicht op misstanden stuit?

Democratische controle

---

²¹ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 6.

²² Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 5 en Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, bijlage, p. 42.

²³ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 5.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181524

blad 6

Genoemde leden constateren dat de regering spreekt over een toekomstige asieltop en een bredere discussie over modernisering van het internationale vluchtelingenrecht.²⁴

Kan de regering aangeven welke concrete verdrags- of wetswijzigingen zij daarbij voor ogen heeft? Is de regering bereid de Kamer voorafgaand aan eventuele internationale onderhandelingen een uitgewerkte inzetbrief toe te sturen waarin wordt aangegeven:

- welke onderdelen van het huidige stelsel volgens de regering tekortschieten;
- welke wijzigingen worden beoogd, en
- welke gevolgen dit heeft voor bestaande internationale verplichtingen?

Kernvraag

De leden van de fracties van Volt en de PvdD lezen dat de regering als stip op de horizon stelt dat asielaanvragen uiteindelijk buiten Europa kunnen worden ingediend en afgehandeld.²⁵

Kan de regering aangeven op basis van welke analyse zij verwacht dat derde landen bereid zullen zijn om deze verantwoordelijkheid structureel over te nemen?

Welke landen hebben zich reeds bereid verklaard om een dergelijke rol te vervullen en onder welke voorwaarden?

De leden van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en zij verzoeken u deze binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief te mogen ontvangen.

Hoogachtend,

A.W.J.A. van Hattem

Voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad

---

²⁴ Kamerstukken I 2025/26, 36 871, O, p. 6.

²⁵ Idem, p. 2.